
STUDIA

NAD

**AUTORYTARYZMEM
I TOTALITARYZMEM**

Tom 45, nr 2

STUDIA

NAD

AUTORYTARYZMEM I TOTALITARYZMEM

Tom 45, nr 2

DAWNEJ STUDIA NAD FASZYZMEM I ZBRODNIAМИ HITLEROWSKIMI

pod redakcją
Tomasza Schefflera

WYDAWNICTWO UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO

Rada Redakcyjna

Francesco Berti (Włochy), Shinsuke Hosoda (Japonia), Michal Kubát (Czechy),
Marek Maciejewski (przewodniczący, Polska), Henryk Malewski (Litwa),
Christoph-Eric Mecke (Niemcy/Polska), Daniel Pipes (Izrael),
Ryszard Skarzyński (Polska), Alessandro Vitale (Włochy)

Komitet Redakcyjny

Redaktor naczelny: Tomasz Scheffler (UWr)

Redaktorzy tematyczni: Radosław Antonów (UWr), Adam Bosiacki (UW), Łukasz Machaj (UWr),
Maciej Marszał (UWr), Mirosław Sadowski (UWr), Joanna Sondel-Cedarmas (UJ)

Sekretarze Redakcji

Jakub Juszcak, Marek Popielarski

Redaktor tomu

Tomasz Scheffler

Redaktor numeru

Tomasz Scheffler

Stali recenzenci

Marta Baranowska, Konstantin Bieliakov, Magdalena Budyn-Kulik, Ewa Chmielarczyk,
Maciej Chmieliński, Krystyna Chojnicka, Anna Citkowska-Kimla, Przemysław Dąbrowski,
Lech Dubel, Wojciech Dubis, Marta Ferronato, Olgierd Górecki, Leonard Górnicki,
Żaneta Gwardzińska, Alicja Jagielska-Burduk, Włodzimierz Kaczorowski, Krzysztof Kawalec,
Marcin Kazimierzczuk, Piotr Kimla, Marek Wojciech Kornat, Ewa Kozerska, Beata Kozicka,
Jarosław Kostrubiec, Miłosz Kościelniak-Marszał, Natalia Krej, Tomasz Kruszewski,
Bartłomiej Krzan, Marek Kulik, Grzegorz Ławnikowicz, Małgorzata Łuszczynska,
Artur Łuszczynski, Mateusz Machaj, Henryk Malewski, Przemysław Malinowski, Barbara Mielnik,
Katarzyna Miksza, Anna Muszyńska, Arent van Nieukerken, Patrycjusz Pająk, Jacek Przygodzki,
Joanna Ryszka, Arkady Rzegocki, Jacek Srokosz, Rafał Stankiewicz, Witold Stankowski,
Piotr Stec, Ryszard A. Stefański, Rafał Szubert, Andrzej Szymański, Anna Tylusińska-Kowalska,
Dominika Uczkiewicz, Michał Urbańczyk, Adam Wielomski, Karina Wojtowicz,
Andrzej Wrzyszc, Anna Zalesińska, Marek Zalisko, Maria Zmierzczak, Olha Zolotar

© Autorzy, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego
oraz Wydawnictwo „Szermierz” sp. z o.o., Wrocław 2024

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons.

Uznanie autorstwa 4.0 (CC BY 4.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów
oraz Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego i Wydawnictwa „Szermierz” Sp. z o.o.
Treść licencji jest dostępna pod adresem <https://creativecommons.org/licence/by/4.0/legalcode.pl>

ISSN 0239-6661 (AUWr)

ISSN 2300-7249 (SnAiT)

Wersją pierwotną czasopisma jest wersja drukowana

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego
pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław
tel. 71 3752474, e-mail: wydawnictwo@uwr.edu.pl

Wydawnictwo „Szermierz” sp. z o.o.
pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław
tel. 71 3752474, e-mail: sekretariat@wuwr.com.pl

Spis treści

Artykuły problemowe

MICHAŁ BERNACZYK, Powściągliwość sędziowska w relacjach ze służbami specjalnymi. Konieczny czy obcy element demokracji?	7
ROBERT STEFANICKI, Konstytucyjna ochrona godności jako reakcja na przeszłość totalitarną i zabezpieczenie demokracji w przyszłości	25
JAKUB KOCIUBIŃSKI, Using the free market against itself? The strategy of promoting national champions by authoritarian regimes — motivations and limitations	37
EWELINA WAŚKO-OWSIEJCZUK, Rola oświadczeń politycznych w implementacji amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku.	57
JOLANTA BEHR, Przepisy prawa regulujące nadanie i zmianę imienia i nazwiska jako narzędzie formowania nowego społeczeństwa w państwach o ustrojach niedemokratycznych — część I	81

* * *

MATEUSZ MACHAJ, KRZYSZTOF TUROWSKI, Ludwíg von Mises jako krytyk autorytaryzmu i totalitaryzmu.	93
MACIEJ WOJTACKI, Rozważania nad istotą demokracji w polskich naukach polityczno-prawnych w okresie międzywojennym. Wprowadzenie	111
DAMIAN ZYCHOWICZ, Roman Rybarski wobec działań politycznych obozu sanacyjnego w latach 1930–1939 w świetle wystąpień sejmowych i publicystyki	125
AGATA PRZYLEPA-LEWAK, Charakterystyka prawa totalitarnego i posttotalitarnego Adama Podgóreckiego.	147

* * *

FILIP CYUŃCZYK, Pamięć o przeszłości jako uzasadnienie decyzji kluczowych dla teraźniejszości. O zmaganiach Łotwy z Tatjaną Żdanok i Tatjaną Żdanok z państwem łotewskim	161
JAKUB CHUSTECKI, Korea Północna. Modelowy przykład współczesnego państwa totalitarnego.	181

* * *

MICHALINA DUDA-HYZ, The budget and budgetary law of the Polish People's Republic	207
JACEK GOŁACZYŃSKI, Własność jako prawo zabezpieczające w Polsce w okresie od 1946 do 1990 roku	225
ŁUKASZ BŁASZCZAK, Udział prokuratora w procesie cywilnym w okresie stalinizmu (1945–1956)	243
DOMINIKA CENDROWICZ, Socjalistyczna gospodarka mieszkaniowa jako zadanie administracji państwowej w okresie Polski Ludowej	261

Contents

Articles

MICHAŁ BERNACZYK, Judicial restraint in relations with intelligence services: A necessary or foreign element of democracy?	7
ROBERT STEFANICKI, Constitutional protection of dignity as a reaction to the totalitarian past and safeguarding democracy in the future	25
JAKUB KOCIUBIŃSKI, Using the free market against itself? The strategy of promoting national champions by authoritarian regimes — motivations and limitations	37
EWELINA WAŚKO-OWSIEJCZUK, The role of political statements in implementing U.S. democracy promotion policy in Iraq	57
JOLANTA BEHR, Legal provisions regulating the granting and changing of a name and surname as a tool for forming a new society in countries with non-democratic systems — part I	81

* * *

MATEUSZ MACHAJ, KRZYSZTOF TUROWSKI, Ludwig von Mises as a critic of authoritarianism and totalitarianism.	93
MACIEJ WOJTACKI, The deliberations on the gist of democracy in polish politico-legal sciences in the inter-war period: Introduction	111
DAMIAN ZYCHOWICZ, Roman Rybarski against the political activities of the Sanation camp in the years 1930–1939 in light of parliamentary speeches and journalism	125
AGATA PRZYLEPA-LEWAK, Characteristics of Adam Podgórecki’s totalitarian and post-totalitarian law.	147

* * *

FILIP CYUŃCZYK, Remembrance of the past as a justification for decisions crucial for the present: On Latvia’s struggle with Tatjana Zhdanok and Tatjana Zhdanok with the Latvian state	161
JAKUB CHUSTECKI, North Korea: A model example of a modern totalitarian state	181

* * *

MICHALINA DUDA-HYZ, The budget and budgetary law of the Polish People’s Republic	207
JACEK GOŁACZYŃSKI, Property as a security right in Poland in the period from 1946 to 1990	225
ŁUKASZ BŁASZCZAK, Participation of the prosecutor in the civil trial during Stalinism (1945–1956)	243
DOMINIKA CENDROWICZ, Socialist housing management as an administrative task in the period of the Polish People’s Republic	261

Informacja dla Autorów

1. Teksty w wersji elektronicznej na nośnikach cyfrowych prosimy nadsyłać pod adresem: Tomasz Scheffler, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii UW, ul. Uniwersytecka 22/26, 50-145 Wrocław, lub pocztą elektroniczną pod adresem: tomasz.scheffler@uwr.edu.pl.
2. Teksty do kolejnych wydań należy przesłać najpóźniej do:
 - a) 25 października do numeru 1;
 - b) 25 lutego do numeru 2;
 - c) 25 maja do numeru 3;
 - d) 25 sierpnia do numeru 4.
3. O przyjęciu tekstu do wydania w czasopiśmie Autorzy zostaną poinformowani w możliwie najbliższym czasie za pośrednictwem poczty elektronicznej pod wskazanym przez nich adresem.
4. Wszystkie artykuły publikowane w czasopiśmie „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem” są recenzowane.
5. Gdy recenzja jest negatywna lub istotnie krytyczna, zostaje ona przesłana Autorowi, który może się do niej ustosunkować, w szczególności poprzez wprowadzenie odpowiednich poprawek. W przypadku dwóch recenzji negatywnych Redakcja odmawia przyjęcia tekstu do druku.
6. Teksty należy nadsyłać w formacie dokumentów programu Word lub tekstu sformatowanego RTF. Maksymalna objętość tekstu:
 - a) artykuł — 60 000 znaków ze spacjami;
 - b) recenzja — 25 000 znaków ze spacjami.
7. Szczegółowe informacje dotyczące formatowania tekstów oraz sporządzania przypisów znajdują się na stronie www.wuwr.com.pl w zakładce „Dla Autorów”.
8. Teksty odbiegające od podanych standardów będą odsyłane do Autorów z prośbą o dostosowanie ich do wymogów pisma.
9. Do tekstu należy dołączyć streszczenie (do 500 znaków ze spacjami) i słowa kluczowe w języku angielskim (maksymalnie 7), krótką notkę o Autorze z danymi teleadresowymi, jeżeli składa tekst w redakcji po raz pierwszy, adres e-mail, który będzie publikowany drukiem, oraz bibliografię sporządzoną w stylu Chicago.
10. Wydawnictwo zastrzega sobie prawo do dokonywania poprawek redakcyjnych tekstów.
11. Przesłanie przez Autora tekstu do Redakcji Czasopisma jest równoznaczne z jego oświadczeniem, że przysługują mu autorskie prawa majątkowe do tego tekstu, że tekst jest wolny od wad prawnych oraz że nie był wcześniej publikowany w całości lub części ani nie został złożony w redakcji innego czasopisma, a także z udzieleniem nieodpłatnej zgody na wydanie tekstu w czasopiśmie „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem” oraz jego nieograniczone co do czasu i terytorium rozpowszechnianie, w tym wprowadzenie do obrotu egzemplarzy czasopisma oraz odpłatne i nieodpłatne udostępnianie jego egzemplarzy w internecie.
12. Autorzy są zobowiązani do wykonania korekty autorskiej w ciągu 7 dni od daty jej otrzymania. Niewykonanie korekty w tym terminie oznacza zgodę autora na wydanie tekstu w postaci przesłanej do korekty.
13. Wszystkie udostępniane przez Wydawnictwo artykuły, w formacie PDF, znajdują się na stronie www.cns.wuwr.pl.
14. Autorzy nie otrzymują honorarium autorskiego za przekazane artykuły.

Wydawnictwo
Uniwersytetu
Wrocławskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

pl. Uniwersytecki 15
50-137 Wrocław
wydawnictwo@uwr.edu.pl

wuw.r.edu.pl
[Facebook/wydawnictwouwr](https://www.facebook.com/wydawnictwouwr)